

Onderwerp: Cultuur van het moderne

Accenten binnen het onderwerp:

- avantgardistische stromingen;
- expressie en abstractie;
- architectuur: functionalisme;
- ontwikkelingen in de kunsten in Rusland (bijvoorbeeld constructivisme);
- psychologisch realisme (Konstantin Stanislavski) en episch theater (Bertolt Brecht);
- vernieuwing van de academische dans (bijvoorbeeld Les Ballets Russes) en ontstaan moderne theaterdans (bijvoorbeeld Isadora Duncan, Martha Graham); dansrages;
- expressionisme en atonaliteit in de muziek;
- ontstaan nieuwe muzieksoorten: blues en jazz;
- ontwikkelingen en experimenten binnen film (bijvoorbeeld Sergei Eisenstein, Duits expressionisme, Hollywoodgenres en animaties).

Specificaties van het onderwerp vanuit domein B invalshoeken voor reflectie:

Kunst en religie, levensbeschouwing

- Visies op geschiedenis: breuk met het verleden.
- 'Ontdekking' van het onderbewuste (Sigmund Freud), esoterische stromingen, filosofische benaderingen versus christelijk mens- en wereldbeeld.
- Utopieën van een nieuwe tijd: kunst is baanbreker voor die nieuwe tijd; kunst wil maatschappij veranderen.
- Kunst heeft geestelijke waarde en universele betekenis: op zoek naar essentie, abstractie.

Kunst en esthetica

- Van het materiële naar het geestelijke: verwerping natuurgetrouwheid (bijvoorbeeld kubisme); vorm, verhouding (bijvoorbeeld Piet Mondriaan, De Stijl).
- Uitdrukking van het innerlijke van de kunstenaar.
- Theorievorming (bijvoorbeeld futuristisch manifest, Der Blaue Reiter, An Actor Prepares, twaalftoonstechniek, Rudolf von Laban).
- Originaliteit als criterium.
- Kruisbestuiving tussen verschillende disciplines, samen met een groep gelijkgestemden het nieuwe brengen.
- Form follows function (bijvoorbeeld Louis Sullivan, Hendrik Petrus Berlage, Frank Lloyd Wright), morele aspecten van verwerpen van decoratie (Adolf Loos).
- Anti-establishment en anti-kunst (bijvoorbeeld Futuristen, Dada, Erik Satie).

Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht

- Maatschappelijke verhoudingen staan ter discussie (bijvoorbeeld socialisme, nationalisme versus internationalisme, eerste feministische golf en emancipatie van de vrouw).
- Opleiding: ontstaan van niet-traditionele academies met een onderzoekende, experimentele houding (bijvoorbeeld Bauhaus); zelfstandige gezelschappen (podiumkunsten).
- Opdrachtgevers: mecenaat en particuliere verzamelaars (bijvoorbeeld Helene Kröller-Müller) steunen de onafhankelijkheid van kunstenaars en hun zoeken naar nieuwe mogelijkheden; 'derden' organiseren optredens en tournees (bijvoorbeeld Sergei Diaghilev); kunstgalerieën.
- Politiek en kunst: propaganda en/of kritiek; verboden kunst (bijvoorbeeld Entartete Kunst).

Kunst en vermaak

- Film als amusement (bijvoorbeeld musicalfilm, Disney animaties).
- Theatershows (bijvoorbeeld revue, cabaret, circus, musical, showdans).
- Moderne gezelschapsdans uit de VS (bijvoorbeeld charleston) en Engeland (bijvoorbeeld ballroomdans).
- Muziek: blues, ragtime, jazz, rhythm and blues, swing.

Kunst, wetenschap en techniek

- Kunst probeert de werkwijze van wetenschap te hanteren: grondslagen- en bronnenonderzoek.
- Kunst als 'laboratorium' (bijvoorbeeld Bauhaus); onderzoek nieuwe materialen (bijvoorbeeld gewapend beton) en toepassingen ervan.
- Experimenten met elektrisch licht in het theater (bijvoorbeeld Loie Fuller) en met vorm en beweging in de ruimte (bijvoorbeeld Oskar Schlemmer).
- Experimenten met bewegend beeld (bijvoorbeeld Luis Buñuel, Man Ray).
- Experimenten met klank (bijvoorbeeld Sprechgesang) en klankbronnen (bijvoorbeeld lawaaimachines, elektrische gitaar).
- Ontwikkeling opnametechnieken en distributie (radio, grammofoon, geluidsfilm).

Kunst intercultureel

- Westerse blik op andere culturen; exotisme en primitivisme: verheerlijking van het primitieve en zuivere leven (bijvoorbeeld Josephine Baker), kritiek op de eigen cultuur (bijvoorbeeld Paul Gauguin).
- Niet-Europese invloeden op kunstenaars (bijvoorbeeld Henri Matisse, Antonin Artaud, Ruth St. Denis, Igor Stravinsky).
- Waardering van de Afro-Amerikaanse muziek (jazz).
- Onderzoek volkscultuur (bijvoorbeeld Béla Bartók).